

Melekler ölürler mi?

C. Said Peker: “Melekler için de ölüm var mıdır? Melekler de ölümü tadacak, yani ölecek midir? Bu konuya bir açıklık getirebilerseniz memnun oluruz. Şimdiden şükranlarımızı sunar, çalışmalarınızda Cenâb-ı Rabbü’l-Âleminden muvaffakiyetler ihsan eylesin diye niyaz ederiz.”

Bu soruya muhtelif cihetlerden yaklaşmamızda yarar var:

1- Azrail de dâhil meleklerin ölüp ölmeyecekleri meselesi, tamamen gaybî bir konudur; gaybı ise ancak Allah (cc) bilir.

2- Önce ve doğrudan âyet ve hadislere bakacağız. Âyet ve hadislerde belirleyici bir haber veya hüküm yoksa susmayı tercih etmek, konuşmaktan daha hayırlıdır; kulluğa daha lâyıktır. Âyet ve hadislerden hareketle bir neticeye ulaşmak mümkün gözüküyorsa, ulaşmaya çalışacağız.

3- İnsanlar doğuyorlar, çoğalıyorlar, büyüyorlar, yaşlanıyorlar ve ölüyorlar. Cinler ve şeytanlar da bu sıfatlara aynen sahiptirler. Meleklerle gelince; meleklerde bu sıfatlar yoktur. Melekler İlâhî kudret tarafından hususî birer vazife ile yaratılırlar, makamları sabittir;1 makam itibariyle yükselmezler veya alçalmazlar, doğmazlar, evlenip çoğalmazlar, büyümmezler, yaşlanmazlar. Melekler için ölümün varlığına veya yokluğuna dair her hangi bir açık delilin olmayışı, meleklerin bizim anladığımız mânâda ölüme uğramayacakları konusunda bir işaret sayılabilir.

4- “Kıyametin dehşetinden bakî ruhlar etkilenecekler mi?” sorusuna Bedüzzaman Hazretleri, “Meleklerin, kahr tecellîlerinde etkilendikleri gibi, derecelerine göre etkilendirirler” cevabını veriyor. Bedüzzaman, şuur sahibi olan bakî ruhların kâinatla alâkadar olduklarını; azap ehli ruhların acı ve elem içinde, saadet ehli ruhların ise hayranlıkla ve müjdeli biçimde kıyameti hissedeceklerini ve birbirlerini haberdar edeceklerini bildiriyor; ancak gerek azap ehli ruhlar için, gerekse saadet ehli ruhlar için yeni bir ölümden bahsetmiyor.2 Binaenaleyh, baki ruhlar için ölüm getirmeyen bir tecellîde meleklerin öleceğini var saymak olağan değildir. Bunun için yeterli delil

mevcut değildir.

5- “Allah’ın zatı dışında her şey helâk olacaktır”³ âyetini Bedüzzaman Hazretleri iki açıdan tefsir ediyor:

I) Cenâb-ı Hak öyle bir sınırsız kudret sahibidir ki, kudretine nispeten yokluk ve varlık yan yana iki oda gibi, gayet kolay bir sûrette, dilediği varlıkları oraya gönderir ve getirir. İsterse bir günde, isterse bir anda oradan çevirir. Hem “sırf yokluk” zaten söz konusu değildir. Çünkü her şeyi kuşatan, hiçbir şeyi dışarıda bırakmayan bir sonsuz ilim vardır. Bu sonsuz ilim dairesinin dışı yoktur ki, bir şey oraya atılabilsin. İlim dairesince kuşatılan yokluk ise, gerçek yokluk değil, ilmî ve manevî varlığa perde olmuş bir unvandır. Öyleyse yokluğa gitmek demek, görünen varlık elbisesini geçici olarak çıkarıp manevî ilim dairesine girmek demektir. Bu mânâda helâk olmak demek, haricî vücudu bırakıp mahiyet itibariyle manevî bir vücudu giymek, yani kudret dairesinden çıkıp ilim dairesine girmek demektir.

Bu mânâyâ göre Cenâb-ı Hak dilerse meleklerini bir an kudret dairesinden ilim dairesine alabilir, sonra geri getirebilir. Yani bir an haricî vücuddan alıp, manevî bir vücut verebilir. Yani bir an helâk edebilir, sonra tekrar vücut verebilir. Takdir Yüce Allah’ındır.

II) Her şey kendi başına bir hiçtir. Hiçbir şeyin kendiliğinden sabit bir vücudu yoktur. Hiçbir şeyin kendi başıyla ayakta duran bir hakikati yoktur. Cenab-ı Hakka bakan vecihte ise, her şey vücut sahibidir. Çünkü Allah’ın isimlerinin cilveleri her şeyin güzel yüzünde parlar, her şeye bir varlık verir. Bu mânâda her şeyde bir varlık cilvesi vardır. Her şey sermedî bir varlığın gölgesini taşıyor. Her şeyin sabit ve yüksek bir hakikati vardır. Çünkü her şey mazhar olduğu bakî ismin sabit bir nevî gölgesidir.

Hem sonra, “Allah’ın zatı dışında her şey helâk olacaktır” âyeti, insanın elini ve gönlünü Allah’ın rıza dairesi dışındaki her şeyden kesmek için bir kılıncıdır. Bu âyetin hükmü, Cenab-ı Hakın hesabına olmayan fani dünyada, fani şeylere karşı alâkaları kesmek için, dünyadaki fanilere bakar. Yoksa Allah hesabına olan, Allah rızası için olan ve Allah adına olan şeylere değil. Bundandır ki, Allah’ın rıza dairesinde olan şeylerin bu âyetin hükmünce helâk olması düşünülemez.

Allah hesabına olmayan her şey ise, “gayrdır”. Bu durumda, “Allah’ın zatı dışında her şey helâk olacaktır” kılıncı kullanılır, perde yırtılır, Allah’ın rızasına uygun olmayan her şey terk edilir ve Allah’a ulaşılır.

Allah’ın vechi, Allah’ın rızası demektir. Bu âyet Allah’ın rızasının dışında her şeyin

helâk olacağını hükme bağlar. Âhîret nimetleri ise, Allah'ın rızası dâhilindedir. Keza melekler de Allah'ın rızası dâhilinde yaşarlar, ibadet ve taat yaparlar, zikir ve tesbih yaparlar. Dolayısıyla bu âyet, Allah'ın rızasından bir an ayrılmayan melekleri kapsamaz; meleklerin, bâkî ruhların, Cennetin ve Cehennemın helâk olacağını bildirir mahiyette değildir.⁴

6- Bedüzzaman Hazretleri, ruh ve meleklerin hayatları ve bekalarını Yirmi Dokuzuncu Sözde geniş bir ilmî perspektifle ele alır. Konumuzla ilgili çok kısa bir özet almak gerekirse: Ruh; hayat sahibi, şuur sahibi, nuranî, haricî vücut giydirilmiş, kapsamlı, hakikatli, gelişmeye, açılmaya ve inkişaf etmeye müsait, Allah'ın emrine dayalı bir kânundur. En zayıf emrî kanunlar bile sebat ve bekaya mazhardırlar. Çünkü dikkat edilse görünür ki; en değişken cinslerde bile değişmeyen sabit bir hakikat vardır. Bütün sûretler değiştiği halde hakikatleri ve kanunları değişmiyor ve ölmüyor. Her cinste ölmeyen bir kanun bulunduğu göre; ulvî bir mahiyet ve kapsamlı bir kişilik ve karakterle yaratılan insanın her ferdindeki ruh hakikati ve kanunu, insanın cismi yüz bin suret değiştirse bile, Allah'ın izni ile ölmeyecek ve yaşayacaktır! Çünkü insan ruhu şuurlu bir hakikat ve hayat sahibi bir unsurdur; böyle bir ruh, Allah'ın izniyle, emriyle ve baki kılmasıyla daima baki olacaktır.

Aynı Risalede ölümü de tanımlayan Bedüzzaman, hayatına ve nefesine dikkat eden herkesin ruhun baki olduğunu anlayacağını; çünkü insanoğlu her yıl beden değiştirdiği halde kişiliğinin, karakterinin, tabiatının, huyunun, yani ruhunun değişmediğini; her yıl zaten sessiz sedasız tüm hücrelerini değiştiren beden ve cesedin, ölümle tamamen ruhtan ayrıldığında bâkî olan rûhun bundan etkilenmeyeceğini ve mahiyetinin bozulmayacağını; çünkü cesedin ruh ile ayakta durduğunu, rûhun cesede bağımlı olmadığını, rûhun bizatihî diri olduğunu; ceset istediği gibi dağılıp, çürüyüp, toplansa da bu durumun rûhun bağımsızlığını bozmayacağını beyan eder.⁵

7- Ruhun, Allah'tan bir emir olduğu âyetle sabittir; Allah'ın emrinin ise baki olduğu şüphe götürmez. İnsan bedeni nasıl ruh ile işlerlik kazanıyor ise; kâinat da meleklerle işlerlik kazanıyor. İnsan bedeninin ölmesiyle, ruh dağılmadığı ve ölmediği gibi; kıyametin madde plânında kopmasıyla da, baki ruhlar ve melekler etkilenseler de, Allah'ın izniyle, emriyle ve iradesiyle yok olmazlar, fani olmazlar, ölmezler.

Dipnotlar:

- 1- Mektûbât, s. 46
- 2- Mektûbât, s. 61, 62
- 3- Kasas Sûresi, 28/88
- 4Mektûbât, s. 62, 63 2

